

ФЕЙКОВІ ФАНАТИ

**Як антизахідні сили
в Україні та Росії використовують
армії тролів для просування
власних інтересів**

ФЕЙКОВІ

Антизахідна пропаганда є типовим інструментом **путінської Росії**. Однак, протягом кількох останніх років вона також **масово розвивається в Україні**.

UkraineWorld.org постійно вивчає наративи та практики, які використовуються антизахідними гравцями в Україні. Наші дослідження можна знайти на веб-сайті [UkraineWorld](https://ukraineworld.org).

Ці гравці, пов'язані з проросійськими партіями або певними українськими олігархами, активно просувають наратив, відповідно до якого Україна перебуває під «зовнішнім управлінням» Заходу та має вирватися з-під контролю «МВФ», «Сороса», «Америки», «Біла Гейтса» тощо. Вони також наполегливо намагаються дискредитувати проєвропейські реформи в Україні.

Для просування своїх наративів, антизахідні гравці в Україні та Росії активно використовують консолідовані зусилля **армій тролів**. Такі армії тролів масово репостять відповідний контент. Вони поширюють такі повідомлення, роблячи їх більш помітними у соцмережах.

У цьому дослідженні ми розглядаємо **консолідовану поведінку** таких гравців, спрямовану на **(дез)інформування аудиторії**, та виявляємо мережі **фейкових фанатів**, які є тими «інформаційними солдатами», що їх використовують проросійські та антизахідні гравці у своїй інформаційній війні проти Європи, США, МВФ та суверенітету України.

Розгляньмо **ключові висновки** нашого дослідження.

ФАНАТИ

1 Російська армія тролів просуває проросійські наративи щодо трагедії МН17

Мережа підозрілих акаунтів у Твіттері просуває кремлівську версію трагедії МН17 та походить з Росії

З початку суду у справі МН17 на початку березня 2020 року експерти **Trollrensics.com**, з якими співпрацює **UkraineWorld**, збирали твіти, що згадували МН17 та містили хештег #МН17. Вони виявили підозріло **високу кількість твітів з однаковим вмістом** із посиланням на російські джерела. Після поновлення судового розгляду у червні знов спостерігалось **різке підвищення кількості твітів про МН17 з тих самих акаунтів**, всі з яких містили посилання на статті на zen.yandex.ru. Ця мережа екаунтів також просуває конспірологічні теорії та містичні історії про НЛО.

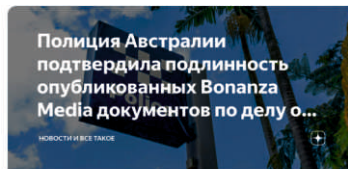
Ольга Громка
@gromkiya831

МН17

Полиция Австралии подтвердила подлинность опубликованных Bonanza Media документов bit.ly/37PTL92

#Донецк #Донбасс #Крым

Translate Tweet

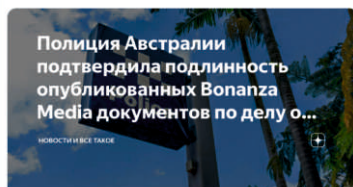
Марина Мурочкина
@tmurochikina467

МН17 — развязка близка.

Полиция Австралии подтвердила подлинность опубликованных окументов bit.ly/37PTL92

#главное #mh17 #факты

Translate Tweet

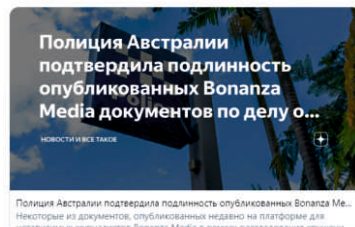

Ирина Самочкина
@samochkina877

МН17 — развязка близка bit.ly/37PTL92

#Украина #Киев #Ukraine

Translate Tweet

Разом із Trollrensics.com ми дослідили ці акаунти та виявили **цілу армію тролів**, пов'язаних з Росією, що просуває кремлівські наративи щодо МН17 і не тільки.

Детальніше: <https://bit.ly/MH17troll>

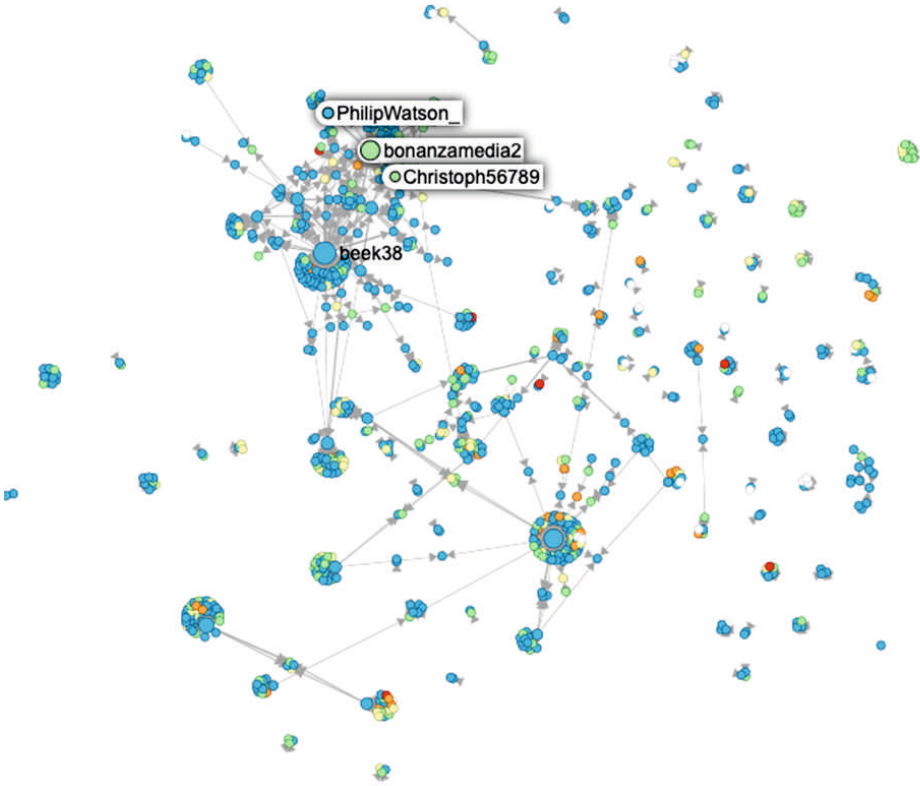
2

Росія використовує дезінформаційні мережі у Твіттері для дискредитації судового розгляду справи MH17

Ця мережа також нападає на Bellingcat — дослідницьку групу, що довела провину Росії

Після поновлення судового розгляду справи MH17 у червні 2020 року **Росія активувала свою дезінформаційну мережу** у Твіттері. Одним з ключових акаунтів у цій мережі є [Bonanza Media](#) — «платформа для незалежних журналістів», спільно заснована Яною Єрлашовою, колишньою журналісткою RT, яка була [режисеркою](#) двох фільмів **RT** про MH17, та Максом дер Верффом, голландським журналістом, який поширював меседжі **російської пропаганди** про справу MH17.

Інтерактивний інструмент візуалізації поширення онлайн-повідомлень [Hoaxy](#) демонструє, що акаунт Bonanza Media у Твіттері виступав ключовим ініціатором обговорень теми MH17.

В одному з останніх [наративів](#), поширених Bonanza, йдеться про те, що «українська влада спровокувала інцидент [катастрофу МН17]», використавши «МН17 у якості щита для українського реактивного винищувача». Вони також [звинувачують](#) Bellingcat, дослідницьку агенцію, яка довела безпосередню участь Росії у катастрофі, в обмані «свідка», який заявляв, що, мовляв, бачив, як бойові літаки збили МН17.

Акаунти, «близькі» до Bonanza на мапі — [@PhilipWatson_](#), [@Christoph56789](#) та [@beek38](#) — також нападають на Bellingcat та поширюють російську дезінформацію про МН17.

Детальніше: http://bit.ly/BONANZA_troll

3

Головний союзник Путіна в Україні використовував понад 300 тисяч тролів у Твіттері

Віктор Медведчук втратив більшість із них, коли Твіттер видалив мережі тролів у 2018 році

Віктор Медведчук – ключовий союзник Володимира Путіна в Україні та очільник проросійської партії «Опозиційна платформа – За життя» – з високою ймовірністю використовував **величезну армію тролів** у Твіттері.

Зараз він має **151,5 тис. підписників** у Твіттері. Раніше їх було набагато більше, але у липні 2018 року він втратив понад **311 тис. підписників**.

Місячна динаміка кількості підписників на @MedvedchukVV

Джерело: Socialblade.com

Саме тоді Твіттер забанив акаунти тролів та ботів, видаливши загалом **70 мільйонів** акаунтів.

Якби ці акаунти не були видалені, зараз Медведчук мав би майже **півмільйона** підписників, більшість з яких ймовірно були б російськими ботами або троями.

Детальніше: http://bit.ly/MEDVEDCHUK_troll

4

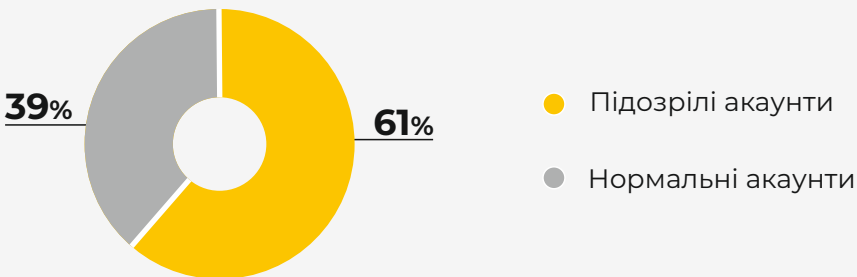
Медведчук продовжив використовувати проросійських тролів

Незважаючи на кардинальне зменшення кількості підписників у 2018 році, схильність Медведчука до використання армій тролів залишається високою

Наш аналіз демонструє присутність **мереж тролів** серед теперішніх підписників акаунта Медведчука у Твіттері. Такі користувачі зазвичай взяли фото свого профіля та фонові світлини з Інтернету; вони часто підписані один на одного або на інших проросійських блогерів та політиків.

За допомогою онлайн-сервісу Botometer ми проаналізували понад 200 нещодавніх підписників акаунту Медведчука. Наш аналіз виявив, що **61% акаунтів мають** оцінку 2,5 або більше – а це свідчить про високу ймовірність того, що акаунт є ботом / тролем – або є неактивними чи порожніми акаунтами. Тільки приблизно **39%** проаналізованих акаунтів нещодавніх підписників Медведчука ймовірно є «звичайними» користувачами.

Можливі боти / тролі серед підписників @MedvedchukVV

Ці тролі переважно просувають проросійський порядок денний. Багато хто з них належить до однієї мережі. Цікаво, що власники таких акаунтів схильні використовувати зображення кошенят або цуценят у якості світлин своїх профілів. Тому ми назвали цю мережу «Котиками Путіна».

Ми також проаналізували кілька постів Медведчука та перевірили, хто їх поширив. Зокрема, ми обрали [пост](#), в якому Медведчук підіймає питання секретних «біологічних» або «бактеріологічних» лабораторій. Він стверджує, що США створили такі лабораторії в Україні та деяких інших східноєвропейських країнах для проведення експериментів над людьми та розробки біологічної зброї.

Сам цей пост мав 27 ретвітів. Майже всі з них – **23 (85%)** – це акаунти з практично **відсутньою автентичною діяльністю**. Вони майже **не мають власних твітів, а тільки перепощують чужий контент**, причому роблять це постійно. Крім цього, вони мають незвичні для Твіттера нікнейми та здебільшого абстрактні або взяті з Інтернету світлини. Все це дає нам підстави зробити висновок, що вони є ботами або троями. З чотирьох інших акаунтів один належить руху Медведчука «Український вибір»; два належать справжнім людям, які живуть у Росії, і тільки один може належати реальній людині, яка живе в Україні.

85%

акаунтів, які поширили пост
Медведчука про
«біолабораторії» ймовірно є
тролями

Детальніше: http://bit.ly/MEDVEDCHUK_troll

5

Колишній соратник Януковича використовує тролів для просування антизахідних інтересів

Андрій Портнов – колишній соратник Януковича, а сьогодні – активний поширювач антизахідного порядку денного в Україні – намагається розширювати свою аудиторію за допомогою акаунтів, які дуже схожі на тролів

Андрій Портнов протягом останніх років дуже активно намагався дискредитувати українську Революцію Гідності та подальші проєвропейські реформи в країні. Крім цього, відповідно до дослідження [UkraineWorld](#), він також належить до топ-гравців, що просувають антизахідну риторику в Україні.

У цьому дослідженні ми вивчили акаунти, які поширюють пости Портнова. Зокрема, ми знайшли акаунти, що публікують твіти з **надлюдською швидкістю та регулярністю**: деякі з них роблять до 70, 100 або навіть 180 твітів на день!

Ми знайшли акаунти з величезною кількістю твітів (понад 1 000 за рік), які водночас мають тільки п'ять або шість підписників – що є вкрай дивним. Ми також встановили, що велика частина акаунтів, які нещодавно підписались на Портнова, були створені протягом кількох останніх місяців та не мають жодної власної активності.

Детальніше: http://bit.ly/antiwest_troll

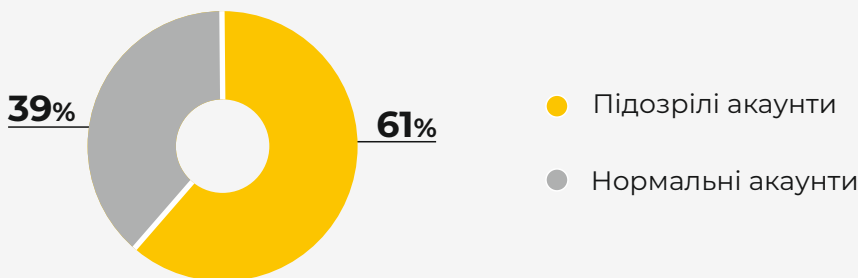
6

Ще одна колишня соратниця Януковича також користується допомогою тролів

Олена Лукаш – колишня членкиня «Партії регіонів» та Міністерка юстиції в уряді Азарова за часів Януковича – також використовує підозрілі акаунти для поширення свого порядку денного

Ми проаналізували 200 [«найсвіжіших» підписників](#) Олени Лукаш (станом на 16 липня) за допомогою Botometer. Серед них ми виявили **67** акаунтів з **оцінкою вище 2,5** (це означає високу ймовірність того, що акаунт – бот чи троль). Ще **45** підписників мають **порожні стрічки**. Ще десять – це захищені акаунти з малою кількістю підписників, що також викликає підозри. Усе це дозволяє дійти висновку, що приблизно **61%** підписників Лукаш (з 200 проаналізованих нами) є підозрілими та можуть бути ботами або троями.

Можливі боти / тролі серед підписників @lukash_el

Детальніше: http://bit.ly/antiwest_troll

7

Фейкові аудиторії Олени Лукаш та Андрія Портнова частково збігаються

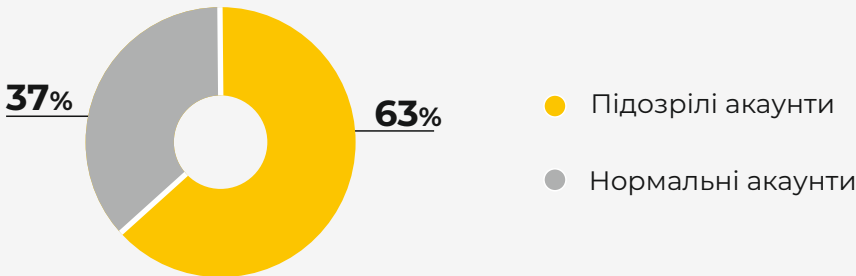
Обидва українські політики-реваншисти мають багато спільних підписників у Твіттері, більшість з яких ймовірно є ботами або тролями

Наш аналіз, проведений за допомогою TweepDiff, [демонструє](#), що Олена Лукаш та Андрій Портнов, які часто поширюють схожі антизахідні меседжі на різні теми, мають **4179** спільних підписників у Твіттері. Цей показник становить **24,5%** підписників Лукаш та **43,1%** підписників Портнова.

Ми проаналізували [100 «найсвіжіших» спільних підписників](#) Лукаш та Портнова станом на 20 липня. **38** з них ймовірно є ботами з **оцінкою вище 2,5** за шкалою Botometer (тобто з високою ймовірністю того, що вони є ботами/тролями). Ще **19** підписників, які нещодавно приєднались, мають **порожні стрічки**. Ще шість - це закриті акаунти з дуже малою кількістю підписників, що також викликає підозри.

Можливі боти / тролі серед спільних підписників [@lukash_el](#) та [@AndriiPortnov](#)

Детальніше: http://bit.ly/antiwest_troll

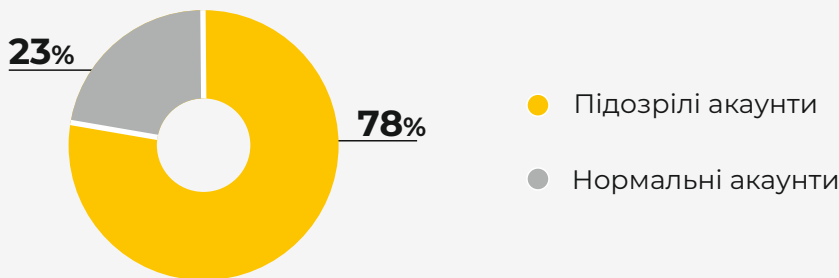
8

Популярний антизахідний блогер та політик широко залучає російських тролів

Анатолій Шарій – популярний блогер та політик, голова «Партії Шарія» – ймовірно широко залучає проросійських та розташованих у Росії тролів

Наш аналіз за допомогою Botometer свідчить, що підозрілі акаунти (ті, що з високою вірогідністю є ботами/тролями, або ті, які не мають жодної активності) становлять **78%** з 200 «найсвіжіших» проаналізованих нами підписників Шарія на Твіттері. Тільки **22%** свіжих підписників Шарія з проаналізованих нами, є «звичайними» юзерами.

Можливі боти / тролі серед підписників @anatoliisharii

Ми також побачили, що майже половина (**48%**) з 200 нещодавніх підписників Шарія мають дуже дивні нікнейми, які радше схожі на випадкову комбінацію символів: @gjsPuvlqbcBPv37, @67hwx9u srY2n5zL, @quY2bLTSP2OVQ6Y і тд. Багато з них не мають фото профілю – і або геть не ведуть діяльності, або масово перепощують чужий контент, десятки ретвітів на день.

Крім того, твіти Шарія масово поширюються акаунтами, що публікують (переважно перепощують) проросійський, пропутінський та антизахідний контент.

Детальніше: http://bit.ly/antiwest_troll

9

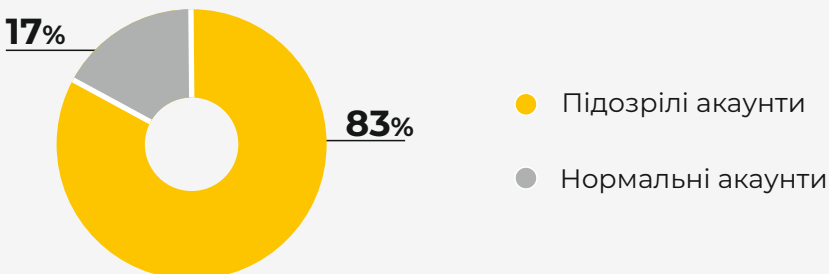
Тролів також використовує ключовий союзник Коломойського

Понад 80% підписників Олександра Дубінського у Твіттері можуть бути тролями

Олександр Дубінський є одним з ключових інформаційних союзників **олігарха Ігоря Коломойського** – колишнього власника «Приватбанку» та одного з ключових опонентів МВФ в Україні. Будучи народним депутатом від «Слуги народу», Дубінський використовує надзвичайно агресивну риторику на адресу прихильників прозахідної орієнтації України, називаючи їх **«соросятами»**. **UkraineWorld** проводила дослідження цієї риторики у своїх [регулярних дайджестах](#).

Дубінський теж, цілком можливо, використовує армії тролів. Наш аналіз понад 200 акаунтів його підписників Дубінського у Твіттері за допомогою Botometer демонструє **надзвичайно велику частку (47%) акаунтів** (рейтинг перевищує 2,5 – тобто ймовірність того, що це бот/троль, досить висока). 36% акаунтів мають порожню стрічку, що також свідчить про високу ймовірність того, що це тролі. У сукупності, близько **83%** підписників Дубінського з нашої вибірки можуть бути ботами або тролями. Лише 17% є «звичайними» акаунтами.

Можливі боти / тролі серед підписників @alexdubinskyi

Детальніше: http://bit.ly/antiwest_troll

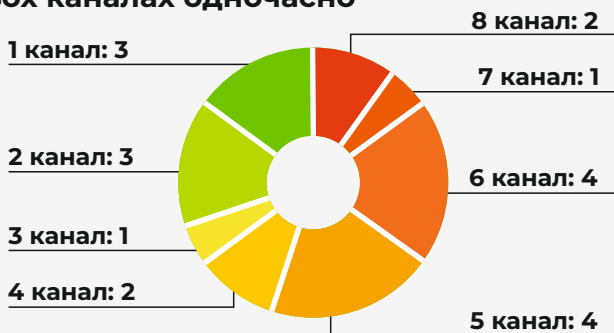
10

Боти та тролі завалюють коментарями популярні антизахідні канали на YouTube

Найпопулярніші коментатори регулярно коментують на декількох каналах одночасно, деякі присутні на восьми з десяти проаналізованих нами каналів

Ми також проаналізували 20 найбільш активних коментаторів на десяти популярних каналах в YouTube, які постійно поширюють антизахідні та проросійські меседжі: [Klymenko Time](#), [Anatoliy Shariy](#), [Olga Shariy](#), [Strana.ua](#), [112 Ukraina](#), [ZIK](#), [NewsOne](#), [Topinform](#), [Ukraina.ru](#), та [Andrey Portnov](#) – у період з 10 червня до 10 липня 2020 року. Ми з'ясували, що більшість цих коментаторів залишали коментарі на **кількох каналах одночасно**. Понад 50% з них коментували на **п'яти або більше каналах** (понад 50% каналів нашої вибірки), причому деякі з них залишали коментарі на **восьми з десяти каналів**, які ми аналізували.

Кількість найбільш активних користувачів у топі на багатьох каналах одночасно

Один з цих користувачів був неймовірно активним, залишивши **протягом місяця понад 500 коментарів** на 8 каналах; ще один писав **ідентичні коментарі на шести з десяти** проаналізованих нами каналів.

Детальніше: http://bit.ly/youtube_troll

ВИСНОВКИ

У 2014 році **Революція Гідності** скинула авторитарного та корумпованого президента Віктора Януковича. Україна обрала шлях реформ до більш демократичного та прозорого суспільства. Тоді проєвропейський вибір держави здавався незворотним.

Однак, сьогодні, шість років потому, інформаційний простір країни насичений [антизахідними наративами](#), що їх просувають проросійські або антизахідні олігархи. Рейтинги антизахідних партій, таких як **«Опозиційна платформа – За життя»** та **«Партія Шарія»** також зростають.

Ці наративи мають масову аудиторію і своїх прихильників. Але у нашому дослідженні ми також продемонстрували, що антизахідні гравці широко використовують **фейкових фанатів** та **фейкові аудиторії** для організації консолідованої **(дез)інформаційної діяльності** та поширення своїх меседжів. Дуже часто коріння таких армій тролів знаходяться в Росії; їхня поведінка часто прив'язана до **кремлівського порядку денного**. Ми також продемонстрували, як російські тролі просували кремлівські наративи щодо таких важливих тем, як **трагедія МН-17**.

Існує зв'язок між **фейковими прихильниками та справжніми прихильниками**. Фейкові прихильники допомагають антизахідним гравцям зробити свої наративи **більш помітними** у соціальних мережах та отримати справжніх прихильників. Але більш важливим, однак, є те, що така діяльність спрямована на **введення в оману**; вона створює враження, що меседжі, які надсилають суспільству антизахідні гравці, подобаються та поширюються справжніми людьми.

Цікаво також, що ці антизахідні гравці, які часто використовують **мову ненависті проти демократичних цінностей та західної цивілізації**, застосовують західні інструменти (соціальні мережі, такі як Твіттер або YouTube), щоб підточити саму культуру, яка їх породила.

Це дослідження було проведене ГО «Інтерньюз-Україна» та **UkraineWorld.org**.

Дослідження проводилось за підтримки проєкту «Поширення українського досвіду розвитку стійкості до гібридної війни: Навчальний проєкт з інформаційної безпеки для регіональних журналістів», що фінансується у рамках Платформи «Україна-НАТО з протидії гібридній війні».

Особисту відповідальність за аналіз та погляди, представлені у цьому дослідженні, несуть виключно автори, а представлені думки не обов'язково відображають офіційну позицію НАТО.

Автори дослідження: Роберт ван дер Ноордаа, Віталій Рибак, Володимир Єрмоленко

У дослідженні також взяли участь: Бутов Ігор, Власюк Іванна, Голуб Майя, Д'яченко Юрій, Крічфалушій Іван, Матвіїшин Ірина, Мироненко Руслан, Панченко Максим, Пасічний Роман, Попович Маріанна, Ромашко Костянтин, Сільницька Валентина, Толстова Любов.